

Maakuntien ja järjestöjen yhteistyö turvattava sote-uudistuksessa

Me allekirjoittaneet LAPE-muutosohjelman ohjausryhmän järjestöedustajat ilmaisemme vakavan huolemme siitä, että sosiaali- ja terveysjärjestöjen tärkeää merkitystä ja järjestöjä ei ole otettu huomioon riittävästi uudistettavissa maakuntalaissa ja sote-lainsäädännössä.

Haluamme nostaa esiin seuraavat asiat:

- 1) Maakuntien yhteistyövelvoite järjestöjen kanssa tulee kirjata sote-järjestämislakiin
- 2) Maakuntien mahdollisuus järjestöjen toiminta-avustuksiin on välttämätöntä järjestöille

Maakuntien yhteistyövelvoite järjestöjen kanssa tulee kirjata sote-järjestämislakiin

Maakuntien ja järjestöjen yhteistyön turvaamiseksi sote-järjestämislakiin tarvitaan kirjaus yhteistyövelvoitteesta järjestöjen kanssa. Jotta järjestöjen hyvinvoinnin ja edistämisen työ sekä matalan kynnyksen auttamistyö voidaan turvata, on välttämätöntä, että kuntien lisäksi myös maakunnat voivat avustaa järjestöjä.

Maakunnan mahdollisuus avustaa järjestöjä ei välttämättä ole mahdollista, jollei asiaa huomioida uudistuksen lainsäädännössä. Maakunnalle ei ole tulossa sellaista laajaa yleistä toimialaa, mikä kunnalla on. Maakunta voi hoitaa vain niitä asioita, jotka lainsäädännön mukaan sille kuuluvat. *Jos järjestöyhteistyötä ei kirjata sote-järjestämislakiin, maakunnat eivät välttämättä edes voi avustaa järjestöjä.*

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeen ja kustannusten kasvun hillitseminen edellyttävät nykyistä vahvempaa satsausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on järjestöjen toiminnan ydinaluetta, jolla niillä on paljon monimuotoista toimintaa ja osaamista. Maakuntalain luonnoksessa ei ole kuitenkaan veloitetta yhteistyöhön järjestöjen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävä kuuluu sote-uudistuksen myötä sekä kunnille että maakunnille. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaan lakiesitykseen (hallituksen esitys sote- ja maakuntauudistuksesta 2.3.2017, HE 15/2017) tehtävä on kirjattu kuntien osalta 7 §:ään ja maakuntien osalta 8 §:ään. Tämä on hyvä ja perusteltu ratkaisu. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu kaikille toimialoille ja toimijoille yhteiskunnassa.

On tärkeää, että sekä kunnat että maakunnat tekevät yhteistyötä järjestöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tämän toteutuminen edellyttää asian huomioon ottamista lainsäädännössä. Kunnan ja järjestöjen yhteistyö onkin kirjattu sote-järjestämislakiesitykseen. Lakiesityksen mukaan kunnan on tehtävä yhteistyötä kunnassa toimivien yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Maakunnan osalta vastaava yhteistyövelvoite puuttuu lakiluonnoksesta.

Maakuntien mahdollisuus järjestöjen toiminta-avustuksiin on välttämätöntä järjestöille

Jos maakunnilla ei ole mahdollisuutta avustaa järjestöjen työtä toiminta-avustuksin, monet järjestöjen toiminnot voivat loppua tai supistua merkittävästi. Se merkitsisi monien ihmisryhmien kannalta merkittävää avun saamisen mahdollisuuksien kaventumista ja julkisten palvelujen kannalta kustannusten kasvua. Esimerkiksi lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa keskeisellä sijalla olevassa perhekeskustoimintamallissa järjestöjen panos lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on merkittävä. Perhekeskustoiminnan koordinaatio kuuluu uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteessa luontevimmin maakunnan tehtäviin.

Monia matalan kynnyksen tukimuotoja ja avopalveluja on rahoitettu monikanavaisesti siten, että rahoitus on muodostunut Raha-automaattiyhdistyksen avustuksesta ja kuntien myöntämistä toiminta-avustuksista. Näissä tilanteissa ei ole kysymys myytävästä palvelusta, vaan järjestölähtöisestä auttamistyöstä.

Jatkossa on välttämätöntä, että myös näille matalan kynnyksen tukimuodoille ja avopalveluille – esimerkiksi erilaisille kriisikeskuksille ja väkivaltatyön auttamismuodoille – turvataan maakuntien toiminta-avutukset rahapelituottojen rinnalla. Muuten niiden toiminta vaarantuu kokonaan. Mikäli näitä tuen muotoja aletaan kohdella ostettavina palveluina, myös rahapelituotoista avustamisen mahdollisuus ja edellytykset lakkaavat. Se romuttaisi kokonaan monet pitkäjänteisellä kuntien ja järjestöjen yhteistyöllä kehitetyt tuen muodot. Riskinä on, ettei näitä maakunnissa riittävästi tunnisteta.

Pidämme välttämättömänä, että maakunnat voivat avustaa järjestöjen työtä toiminta-avustuksin ja että se varmistetaan lainsäädännössä.

Helsingissä x. maaliskuuta 2017

Ensi- ja turvakotien liitto
pääsihteeri Riitta Särkelä
p. 09 4542 4410

Erytishuoltojärjestöjen liitto Ehjä
toiminnanjohtaja Kai Laitinen
p. 050 511 6714

Lastensuojelun Keskusliitto
toiminnanjohtaja Hanna Heinonen

p. 040 8384027

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
pääsihteeri Milla Kalliomaa
p. 075 324 5552

Monimuotoiset perheet-verkosto
projektipäällikkö Anna Moring
p. 050 375 0832

Nuorten Ystävät
pääsihteeri Arja Sutela
p. 040 5132 676

Pelastakaa Lapset
pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta
p. 010 843 5039

Pesäpuu
toiminnanjohtaja Jari Ketola
p. 040 848 1917

Suomen Vanhempainliitto
toiminnanjohtaja Ulla Siimes
p. 040 553 0981

Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö
toiminnanjohtaja Pauliina Lampinen
p. 09 682 95310

Väestöliitto
toimitusjohtaja Eija Koivuranta
p. 09 2280 5101